

შენიშვნები და მოსაზრებები გამოძიების სტადიაზე მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრობლემატთან და მათი გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით

გივი აბაშიძე

სამართლის დოქტორი, ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოც. პროფესორი

რეზიუმე

ნაშრომში განხილულია თანამედროვე მართლმ-
საჯულების ცივილიზებული ფორმა – მხარეთა თა-
ნასწორობა და შეჯიბრებითობა სისხლის სამართლის
პროცესში, შეჯიბრებითობის, როგორც სისხლის
სამართლის პროცესის დემოკრატიული პრინციპის
არსი და მნიშვნელობა.

გადმოცემულია საკითხი თუ როგორ და რამდე-
ნად სრულყოფილად ხორციელდება შეჯიბრებითო-
ბის პროცესი გამოძიების სტადიაზე და ძირითადი
აქცენტი გაკეთებულია ამ ეტაპზე მხარეთა თანას-
წორობისა და შეჯიბრებითობის პრობლემებზე, გა-
მოთქმულია შენიშვნები და მოსაზრებები ამ პრობლე-
მებთან და მათი გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით.

საკვანძო სიტყვები: სისხლის სამართლის პრო-
ცესი, გამოძიება, შეჯიბრებითობა და თანასწორობა

ON THE STAGE OF INVESTIGATING THE PROBLEMS OF BALANCE AND COMPETITION OF PARTIES

Givi Abashidze

SUMMARY

The present work deals with the problems of the civ-
ilized form of the modern justice – the balance and com-
petition of the parties in the process of the criminal law as
well as the essence and importance of the principle of the
criminal law process.

We have described here how and how perfectly the
competition process is carried out on the stage of investiga-
tion and we basically focus on the balance and competition
problems of the parties.

Key words: Criminal law process, investigation, com-
petition, equality

* * * *

მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა, რო-
მელიც პირველად ქართულ სისხლის საპროცესო
სამართლის ისტორიაში სამართალწარმოების ერთ-
ერთ ძირითად პრინციპად იქნა აღიარებული, წარ-
მოადგენს სამართალწარმოების ცივილიზებული
ფორმას და უზრუნველყოფს სისხლის სამართალ-
წარმოების ყველა სტადიაზე მოქალაქის ძირითადი
უფლებების და თავისუფლებების დაცვას. მხარეთა

თანასწორობა და შეჯიბრებითობა საპროცესო ლიტ-
ერატურაში, სამართლის თეორიაში და პრაქტიკაში
გვევლინება ფუძემდებლურ ელემენტად დემოკრა-
ტიული სამართლებრივი მექანიზმის განვითარები-
სათვის

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო
კოდექსის მე-9 მუხლის თანახმად სისხლის სამართ-
ლებრივი დევნის დაწყებისთანავე სისხლის სამარ-
თლის პროცესი ხორციელდება მხარეთა თანასწო-
რობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეს
უფლება აქვს ამ კოდექსით დადგენილი წესით დააყ-
ენოს შუამდგომლობა, მოიპოვოს, სასამართლოს
მეშვეობით გამოითხოვოს, წარადგინოს და გამოი-
კვლიოს ყველა შესაბამისი მტკიცებულება.

მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა, უპ-
ირველეს ყოვლისა იმაში გამოიხატება, რომ საქმის
წარმოების პროცესში მხარეები და მათში მონაწილე
პირები ალტურვილი არიან თანაბარი უფლებებით
და თანაბარი შესაძლებლობა აქვთ თავიანთი ინტერ-
ესების დასაცავად გამოიყენონ კანონით რეგლა-
მენტირებული საპროცესო საშუალებები. ამგვარი
თანასწორუფლებიანობის გარეშე არც შეიძლება ვი-
ლაპარაკოთ მათ შეჯიბრებითობაზე¹.

მართლმსაჯულება შეჯიბრებითია მაშინ, როცა
სასამართლო განხილვის მხარეებს შეუძლიათ აქ-
ტიურად და თანაბარ საწყისებზე ამტკიცონ თავი-
ანთი პოზიციის უტყუარობა, მოიყვანონ ამისათვის
არგუმენტები, განმარტონ ფაქტები და მოვლენები,
წარადგინონ მტკიცებულებები. ამასთან სასამართ-
ლო მიზანმიმართულად კონტროლს უწევს მხარეთა
მოქმედებას, უზრუნველყოფს კანონით დადგენილი
სასამართლო განხილვის წესების განუხრელ დაცვას.²

შეჯიბრებითობის ძირითადი პრინციპია სისხლის
სამართალწარმოებაში მონაწილე მხარეთა თანაბარი
უფლებები. სასამართლო ხელისუფლების დამოუ-
კიდებლობა კი შესაძლებელს ხდის ამ მიმართულებით
ყველა სახის პრობლემის გადაწყვეტას.

საერთოდ, მეცნიერ-იურისტების დიდ ნაწილს მი-
აჩნია, რომ შეჯიბრებითობა არა მხოლოდ სისხლის
სამართლის პროცესის პრინციპია, არამედ „შეჯიბრე-
ბითობა საშუალებაა გამოიკვლიო მტკიცებულებები,
ხერხია პროცესზე მონაწილეებმა დაიცვან თავიანთი
პოზიციები საქმეზე მათი უფლებებისა და მოვალეო-
ბების შესრულების დროს, ჭეშმარიტების დადგენის

1 საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგ-
ადი ნაწილი. ავტორთა კოლექტივი, თბ. 2015 წელი, გვ. 80

2 სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი, თბ.
2008 წელი, გვ. 148

ნესია, მისი მოძებნის საშუალებაა.³

მხარეთა პოზიციების შეჯერება მიმდინარეობს არა მხოლოდ სასამართლოში, არამედ შეჯიბრებითობას ადგილი აქვს სისხლის სამართალწარმოების მთელ პროცესში, კერძოდ გამოძიების წარმოებისას.

ზოგადად, მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, როგორც წესი, გამოძიების სტადიაზე მხარეები უნდა იმყოფებოდნენ თანაბარ საპროცესო მდგომარეობაში და მათ შორის შეჯიბრებითობა, წმინდა საპროცესო თვალსაზრისით ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე, სრული ფორმით უნდა ხორციელდებოდეს. როგორც ბრალდების, ასევე დაცვის მხარეს, გამოძიების სტადიაზე უნდა მიეცეს მტკიცებულებების შეგროვების და წარდგენის თანაბარი შესაძლებლობა.

სხვა საკითხია, ცალკეულ შემთხვევებში, გამოძიების მწარმოებელი ორგანოები, თავიანთ საქმიანობაში, პრაქტიკულად რამდენად რეალურად იცავენ ამ პრინციპს, როგორია ამ ორგანოების ნება, მხარეები ჩააყენონ კანონით დადგენილ თანაბარ საპროცესო მდგომარეობაში და შექმნან სათანადო პირობები მხარეთა შორის სრული შეჯიბრებითობის განსახორციელებლად.

მაგრამ, აქ მთავარია ის, თუ ამ სტადიაზე რამდენად არის რეალიზებული და დაცული მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა საკანონმდებლო თვალსაზრისით, რამდენად რეალურად იმყოფებიან მხარეები თანაბარ საპროცესო მდგომარეობაში მოქმედი სსს კოდექსის მიხედვით.

აქედან გამომდინარე, ვფიქრობ საინტერესოა საკითხი თუ როგორ და რამდენად სრულყოფილად ხორციელდება მხარეთა შეჯიბრებითობის პროცესი გამოძიების სტადიაზე და რა პრობლემები გააჩნია მას ამ ეტაპზე.

ვეთანხმები იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმულ მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ გამოძიების სტადიაზე სამართალწარმოების მონაწილე მხარეებს შორის თანასწორობას არ ექნება ადგილი, თუ რომელიმე მხარეს გააჩნია გარკვეული უპირატესობა, ერთ მხარეს აკისრია ვალდებულება და მეორე თავისუფალია ამ ვალდებულებისაგან. ანუ, მხარეთა თანასწორობა გულისხმობს, როგორც თანაბარ უფლებებს, ისე თანაბარ მოვალეობებსაც.

გამოძიების სტადიაზე მხარეთა თანასწორობასა და შეჯიბრებითობაზე მინდა მოკლედ წარმოგიდგინოთ სისხლის საპროცესო ლიტერატურაში მეცნიერ-იურისტების მიერ გამოთქმული მოსაზრებები, რომელთა ერთი ნაწილს მიაჩნია, რომ გამოძიების პროცესი უფრო ინკვიზიციური პრინციპს ეფუძნება. ისინი თვლიან, რომ მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის პრინციპზე დაფუძნებული მთლიანი სასამართლო პროცესი, ასევე წინასასამართლო პროცესის დიდი ნაწილი, ხოლო გამოძიების პრო-

ცესი, რომელიც ასევე შეიცავს შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის ელემენტებს, კერძოდ ის, რომ დაცვას უფლება აქვს სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებისთანავე ჩაერთოს საქმეში, ჩაატაროს დამოუკიდებელი საგამოძიებო მოქმედებები, თავისი ბუნებით მაინც ინკვიზიციური ხასიათისაა, ის უფრო მეტად ინკვიზიციურ პრინციპს განეკუთვნება, ვიდრე შეჯიბრებითობის და თანასწორობის⁴.

მეცნიერთა მეორე ნაწილის მტკიცებით, გამოძიების დროს ძნელია ისაუბრო სრულყოფილ შეჯიბრებითობის საწყისებზე.⁵ მათ მიაჩნიათ, რომ გამოძიების სტადიაზე მხარეთა თანასწორუფლებიანობა არარეალურია, მხარეები იმყოფებიან მიახლოებით თანაბარ მდგომარეობაში. მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პროცესში პროკურორის, როგორც სისხლისსამართლებრივი დევნის სუბიექტის საპროცესო სტატუსი არ ემთხვევა ბრალდებულისა და მისი დამცველის საპროცესო სტატუსს და ამის გამო, მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა გამოძიების სტადიაზე, ერთგვარად შეზღუდული ფორმით ხორციელდება⁶.

მათი აზრით, ეს შეზღუდვა გამოიხატება იმაში, რომ გამოძიების დროს პროკურორი თავად ახორციელებს სისხლისსამართლებრივი დევნის ფუნქციას და საქმის გამოძიებასთან დაკავშირებით ყველა საკითხზე თვითონვე ლეზულობს გადაწყვეტილებას. ასევე, ბრალდებული და მისი დამცველი, დაცვის ფუნქციას ისეთ პირობებში ახორციელებენ, როცა მათ არ აქვთ მტკიცებულებების შეგროვების და წარდგენის თანაბარი შესაძლებლობა.

ამიტომ, თვლიან, რომ ასეთ პირობებში შეჯიბრებითობას ნაკლები ადგილი რჩება, ხოლო კანონის თანახმად, გამოძიებლისა და პროკურორის იმ საპროცესო მოქმედებაზე დაწესებული სასამართლო კონტროლი, რაც დაკავშირებულია მოქალაქეთა კონსტიტუციური უფლებებისა და თავისუფლების შეზღუდვასთან, ვერ ავსებს ამ ნაკლს.

აღნიშნულ საკითხზე, უფრო კატეგორიულები არიან სხვა მეცნიერები, რომელთა აზრით, პროცესის აღნიშნული სტადია აგებულია ისე, რომ შეჯიბრებითობის პრინციპის გამოყენება უბრალოდ შეუძლებელია,⁷ ხოლო ზოგიერთს მიაჩნია, რომ შეჯიბრებითობის ადგილია სასამართლო განხილვა და არა გამოძიება.⁸

4 თ. ლალიაშვილი. საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი. თბ. 2015 წ. გვ. 119-121

5 Кобликов А.С. Принципы уголовного процесса/Под ред. А.С. Кобликова. М., 1995. С. 39.

6 სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი. თბ. 2008, გვ. 150

7 Якимович Ю.К., Семухина О.Б. О некоторых принципах уголовного процесса//Сибирские юридические записки: Ежегодник Ассоциации юридических вузов «Сибирь». Вып. 2, Красноярск. 2002. С. 162.

8 Чичканов А.Б. Принцип состязательности в российском уголовном судопроизводстве//Правоведение. 2001. № 5. С. 129.

3 Макаров Л.В. Участие обвиняемого и его защитника в уголовно-процессуальном доказывании: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2002.

რა თქმა უნდა, გამოძიების სტადიაზე მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის განხორციელების პროცესში არსებულ ყველა პრობლემას ერთი სტადიის ფარგლებში ვერ განვიხილავთ, მაგრამ მინდა ყურადღება გავამახვილო ზოგიერთ პრობლემატურ საკითხზე.

გამოძიების სტადიაზე მხარეთა შეჯიბრებითობის ნეგატიურ მხარედ უნდა ჩაითვალოს დაზარალებულის ბრალდების მხარის შემადგენლობიდან ამორიცხვა. ამჟამად მოქმედი სსს კოდექსით შეიცვალა და მინიმუმამდე შეიზღუდა დაზარალებულის უფლებები. დღემდე ვერ გადაწყდა უნდა არსებობდეს თუ არა დღევანდელ სისხლის საპროცესო სამართალწარმოებაში დაზარალებულის ინსტიტუტი, უნდა ქონდეს თუ არა მას შესაძლებლობა ისარგებლოს დამცველის მომსახურებით და სხვა საპროცესო უფლებამოსილებით.

საკვირველია, დღეს ასეთი განვითარების, ასეთი ცივილიზაციის დროს, როცა პირველ რიგში დგება ზოგადად პიროვნების და მით უფრო კონკრეტული დანაშაულებრივი ქმედების გამო დაზარალებული პირის უფლებების და ინტერესების დაცვა, დაზარალებული ამჟამად მოქმედი კანონმდებლობით სამართალწარმოებაში გვევლინება არა მხარედ, არამედ ის მხოლოდ პროცესის მონაწილეა და გათანაბრებულია მონმის სტატუსთან.

აღნიშნულის თაობაზე სწორად გამოთქვამენ თავიანთ უარყოფით დამოკიდებულებას ამ საკითხით დაინტერესებული ცალკეული ავტორები. მათი აზრით ის, რომ დაზარალებული ბრალდების მხარე არ არის, ამჟამად მოქმედ სსს კოდექსის ღირსებაზე კი არ მეტყველებს, არამედ პროცესის ერთ-ერთი ძირითადი მონაწილის უფლებების ყოვლად გაუმართლებელ შეზღუდვებზე მიუთითებს. დაზარალებული პრაქტიკულად სრულიად უუფლებოა და გარდა ჩვენების მიცემისა, სხვა მხრივ არ მონაწილეობს სისხლის სამართალწარმოებაში. ანალოგიური ნორმა არც ერთ განვითარებულ ქვეყანაში არ მოქმედებს და გაუგებარია თუ რამ განაპირობება მისი მაინცდამაინც საქართველოში დანერგვა. ამით იგნორირებულია თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის ფუძემდებლური პრინციპები.⁹

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის თანახმად დაცვის მხარეა ბრალდებული და მისი ადვოკატი. დაცვის მხარე გამოძიების სტადიაზე, სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყების ეტაპიდან, ბრალდების მხარის პარალელურად იწყებს დამოუკიდებელ გამოძიებას, პირის დაკავებისთანავე ან ბრალდებულად ცნობისთანავე პირს ენიჭება ბრალდებულის სტატუსი და მოქმედებას იწყებს დაცვის ის პრივილეგიები, რაც კანონით მინიჭებული აქვს ბრალდებულს და რომლებიც აუცილებელია მხარეთა თანასწორობისა და რეალური შეჯიბრებითობის

მისაღწევად.

ასევე დაცვის მხარეს გააჩნია მთელი რიგი საპროცესო უფლებამოსილება, რაც გათვალისწინებულია სსს კოდექსით და გამოძიების სტადიაზე შეჯიბრებითობის არსიდან გამომდინარეობს.

მიუხედავად ამისა, იგი მაინც არ არის ბრალდების მხარის თანაბარი უფლებების მქონე, რადგან ბრალდების მხარეს წარმოადგენს პროკურორი და გამომძიებელი, რომლებსაც გააჩნიათ სახელმწიფოებრივი რესურსი დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების მოსაპოვებლად, ყველა სახის საგამოძიებო და საპროცესო მოქმედებების ჩასატარებლად, არა აქვს ბრალდებულის გამამართლებელი ან პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი მტკიცებულებების მოპოვების ან უკვე მოპოვებული მტკიცებულებების დაცვის მხარისთვის გადაცემის არანაირი ვალდებულება.

გამოძიების სტადიაზე ბრალდებისა და დაცვის მხარეებს შორის შეჯიბრებითობის ფინალია მხარეების მიერ შესაძლო მტკიცებულებათა თაობაზე ინფორმაციის გაცნობა.

საქართველოს სსსკ-ის 83-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სისხლის სამართლის პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე დაცვის მხარის მოთხოვნა ბრალდების მხარის იმ ინფორმაციის გაცნობის თაობაზე, რომლის მტკიცებულებად სასამართლოში წარდგენასაც ბრალდების მხარე აპირებს, დაუყოვნებლივ უნდა დაკმაყოფილდეს. ბრალდების მხარე ასევე ვალდებულია ამ ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში დაცვის მხარეს გადასცეს მის ხელთ არსებული გამამართლებელი მტკიცებულებები.

ამ ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, იმ შემთხვევაში, თუ დაცვის მხარემ არ მოითხოვა ბრალდების მხარის ინფორმაციის გაცნობა და მტკიცებულებების გადაცემა, ბრალდების მხარეს არა აქვს ვალდებულება დაცვის მხარეს თავისი ინიციატივით გადასცეს ბრალდებულის გამამართლებელი მტკიცებულებები. ნორმის ამგვარი ფორმულირება არასწორია და ბრალდების და დაცვის მხარის თანასწორობის უზრუნველყოფის მიზნით მიზანშეწონილად მიგვაჩნია საკანონმდებლო ცვლილება იმგვარად განხორციელდეს, რომ გამოძიების დამთავრების შემდეგ, ბრალდების მხარეს ჰქონდეს მის ხელთ არსებული გამამართლებელი მტკიცებულებების დაცვის მხარისთვის თავისი ინიციატივით გადაცემის ვალდებულება.¹⁰

სამართალწარმოების მონაწილე მხარეები თავიანთი კანონიერი ინტერესების დაცვას ახდენენ საპროცესო უფლებებით და მოვალეობებით, რომელშიც იგულისხმება ის საპროცესო და საგამოძიებო მოქმედებები, რომელთა ჩატარების უფლებაც მხარეებს სსსკ-ის შესაბამისად გააჩნიათ.

საქართველოს სსს კოდექსში 2014 წლის 1-ლი სექტემბრის საკანონმდებლო ცვლილების შემდეგ,

10 ინგლისში ბრალდების მხარეს აქვს მის ხელთ არსებული გამამართლებელი ინფორმაციის დაცვის მხარისთვის გადაცემის ვალდებულება.

9 ბენიძე დ. შეჯიბრებითობის პრინციპის ტრანსფორმაცია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში. სამეცნიერო შრომების კრებული. 2014. <http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe?e>

დაცვის მხარეს ჩამოერთვა საგამონაკლისო უფლება, რომლის საკომპენსაციოდ და მხარეთა შორის არსებული უფლებრივი ბალანსის შესანარჩუნებლად მას მიეცა ისეთი საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების შესაძლებლობა, როგორიცაა ჩხრეკა და ამოღება.

ამ ცვლილებით დაცვის მხარეს ნაერთვა ერთი მნიშვნელოვანი უფლება, რაც შეიძლება ითქვას დაცვის სრულყოფილად განხორციელების უზრუნველსაყოფად ადვოკატის ბოლო კოზირი იყო და დაცვის საქმიანობის პრაქტიკიდან მრავალი მაგალითის მოყვანა შეიძლება, როცა ამგვარი მტკიცებულებით არა ერთი, თითქმის წასაგებად განიხილული საქმე მოუგიათ ადვოკატებს.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, დაცვის მხარის საგამონაკლისო უფლების გაუქმების სანაცვლოდ კანონმდებელმა ერთგვარი კომპენსაცია მოახდინა ჩხრეკა-ამოღების უფლების დაკანონებით, მაგრამ, მიმაჩნია, რომ ამის მიუხედავად მაინც ირღვევა მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, რადგან სსს კოდექსის 120-ე მუხლის 10-ე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით დაცვის მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე ამოღებული საგნის, ნივთის, ნივთიერების, აგრეთვე ინფორმაციის შემცველი დოკუმენტის პირველადი გამოკვლევის უფლება აქვს ბრალდების მხარეს, რამაც კონკრეტულ შემთხვევებში შესაძლებელია ბრალდებულის მდგომარეობის გაუარესება გამოიწვიოს.

ფაქტიურად, აღნიშნულ უფლების რეალიზება და მისი პრაქტიკაში გამოყენება თითქმის არ ხდება, რადგან მას თან ახლავს გარკვეული თავისებურებები. კერძოდ, ამ ნორმაში ბევრი საკითხი ბუნდოვანია. ამასთან, ცხადია, რომ ყველა ადვოკატს არ შეუძლია კონკრეტულ საქმეზე საქმისათვის აუცილებელი გარემოებების ზედმიწევნით სიზუსტით გამოკვლევა, რაც აუცილებელია დაცვის სასარგებლოდ მტკიცებულებების მოსაპოვებლად ან ბრალდების მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების გასაბათილებლად. ამას შესაბამისი ცოდნის გარდა შესაბამისი უნარ-ჩვევები სჭირდება, რაც ცხადია ყველა ადვოკატს არ აქვს.

პრობლემური საკითხია ასევე ბრალდებულის მხარის გამომძიებლის შერჩევის საკითხი. კანონში გარკვევით არ წერია ვინ უნდა იყოს დაცვის მხარის გამომძიებელი. ვფიქრობთ, დროა დღის წესრიგში კვლავ დადგეს კერძო დეტექტივის ჩამოყალიბების საკითხი, რაზედაც დიდი ხანია მიმდინარეობს საუბარი და რაც უთუოდ გააძლერებს დაცვის მხარეს.

განხილული გარემოებებიდან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ აღნიშნული ცვლილებით კიდევ ერთხელ დაირღვა ბალანსი ბრალდების სასარგე-

ბლოდ და გარკვეულად დასუსტდა დაცვის მხარის პოზიციები.

ამდენად, ზემოაღნიშნული მსჯელობის ანალიზის საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ გამოძიების ეტაპზე საქმის წარმოების თავისებურებებიდან და სპეციფიკიდან გამომდინარე, შეჯიბრებითობის თვალსაზრისით დაცვის მხარე ბრალდების მხარესთან შედარებით გარკვეულად არათანაბარ, შეზღუდულ პირობებში იმყოფება. იმ პირობებში, როცა ბრალდების მხარე სარგებლობს მთელი რიგი საპროცესო და საგამოძიებო იძულებითი ღონისძიების ჩატარების უპირატესი უფლებით, თავისი ფუნქციის განხორციელების პროცესში დაცვის მხარე ვერ გაუთანაბრდება მას, რის გამოც ბრალდების და დაცვის მხარე არ შეიძლება მიჩნეულ იქნას იურდიულად და ფაქტობრივად თანაბარი შესაძლებლობების მქონე სუბიექტებად და შესაბამისად გამოძიების სტადია არ შეიძლება ემყარებოდეს მხარეთა სრულყოფილ თანასწორობასა და შეჯიბრებითობას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი. თბილისი. 2009 წ
2. საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი. ავტორთა კოლექტივი, თბ. 2015 წელი
3. სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი, თბ. 2008 წელი
4. Макаров Л.В. Участие обвиняемого и его защитника в уголовно-процессуальном доказывании: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. Саратов, 2002.
5. თ. ლალიაშვილი. საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი. ზოგადი ნაწილი. თბ. 2015
6. Кобликов А.С. Принципы уголовного процесса/Под ред. А.С. Кобликова. М., 1995
7. Якимович Ю.К., Семухина О.Б. О некоторых принципах уголовного процесса//Сибирские юридические записки: Ежегодник Ассоциации юридических вузов «Сибирь». Вып. 2, Красноярск. 2002
8. Чичканов А.Б. Принцип состязательности в российском уголовном судопроизводстве//Правоведение. 2001. № 5
9. ბენიძე დ. შეჯიბრებითობის პრინციპის ტრანსფორმაცია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში. სამეცნიერო შრომების კრებული. 2014. <http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe?e>